

Bartsch Piroska

Bejelentés nélkül toppantunk be Váradi Imrénével, Mária nénivel a Rákóczi úti kertes házba, Piroska nénihez. Éppen a konyhakertben foglalkozkodott: ásott, vetett, mert eső után könnyebb a munka a kemény földdel. Meglepődve nyitotta ki a kaput, és még jobban csodálkozott, amikor jövetelünk céljáról értesült.

– Ma van pedagógus nap? – kérdezte megilletődve, amikor felköszöntöttük egy csokor virágot nyújtva át neki. Szája szögletében mosoly bujkált, szeméből fáradt ragyogás áradt felénk. Ritka a vendég nála mostanában, ezért örömmel tessékelt be minket az előszobába, ahol jóízű beszélgetés közben elénk tárult egy hosszú, tartalmas élet története.

Bartsch Piroska 1911. február 13-án született Budapesten. Iskoláit is itt végezte, de sajnos, csaknem minden évfolyamban máshol tanult. Édesapja ugyanis – aki fogalmazó volt – egy orvosi műhiba miatt elvesztette a hallását, aminek következtében a család éllete hányatottá vált. Vándoroltak egyik városrészből a másikba, ahol éppen munka akadt, az I. világháború és az azt követő gazdasági világválság nehéz éveiben. A Gyermekvédő Liga segítségével 1920-ban és 1922-ben (9 és 11 évesen) egy holland városba, Rotterdamba került. Itt egy gyermektelen gyáros házaspár nevelte nagy-nagy szeretettel, két féléven keresztül, elhalmozva őt minden jóval. A sors érdekessége, hogy pártfogoltjai egyidősek voltak szüleivel, akik annyira megkedvelték a szófogadó és alkalmazkodó Piroskát, hogy örökbe akarták fogadni. Ő viszont – bár nagyon tisztelte őket, és ragaszkodott hozzájuk – a világ minden kincséért sem hagyta volna el apuskát és anyukát. (Így nevezte szüleit beszélgetésünk során mindannyiszor, amikor szóba kerültek.) A Hollandiában töltött hónapok mélyen bevésődtek emlékezetébe.

ARCKÉPCSARNOK

– Ezt az országot második hazámnak tekintem és nagyon hálás vagyok ottani szüleimnek. Igyekeztem mindig jónak lenni, hogy kiérdemljem a tőlük kapott gyengédséget és figyelmességet – mesélte lelkesedéssel. Édes szülei terelődik a szó. Felcsillan a szeme, és mérhetetlen szeretet sugárzik belőle, amikor róluk beszél.

Most már világos lett előttünk, hogy miért választotta a pedagógus hivatást. Gyermekkorában feltöltődött jóssággal és szeretettel, amit másoknak is át akart adni.

1948. július 16-án szerezte tanítói oklevelét Budapesten. Frissen végzett pedagógusként Tárnokra, a Viczing Tamás által igazgatott falusi iskolába került, ahol 1948. szeptember 1-jétől 1988-ig tanított. Negyven esztendőn keresztül nevelte a tárnoki gyerekeket jóval a nyugdíj korhatáron túl, 77 éves koráig. A Fő utca 65. sz. alatti házban lakott özvegy édesanyjával lakbérben, majd 1970-ben Ligeten, a Rákóczi úton házat épített. Csak az alsós gyerekeket oktatta felmenő rendszerben. Akkoriban még elég nagy létszámú osztályokkal kellett a pedagógusoknak megbirkózniuk, nem volt ritka a 40-45 fős közösség sem. A gyerekek figyelmét mégis sikerült lekötönnie, mert akkor még nyitottak voltak mindenre, és a Piroska nénitől hallott ismeretek újdonságként hatottak rájuk. Tanítási óráit fegyelmezettség jellemezte, amely elsősorban módszerének volt köszönhető. Minden gyereket sajátjának tekintett. Nem szigorral, hanem szeretettel közeledett hozzájuk. Sohasem fukarkodott a dicsérrel. Bőven osztogatta az arra érdemeseknek, és ez a többieket is jóra ösztönözte. Nagy felelősséget érzett minden tanítványáért.

– Ha a szülők rám bízta őket, kötelességemnek tartottam tisztességesen megtanítani számukra az alapokat. Éppen ezért, nagy gondot fordítottam az írás, olvasás és a számolás oktatására – mondta. Munkájának eredményessége jól lemérhető neveltjei tudásán. Mindig arra törekedett, hogy száz százalékos munkát végezzen. Már több éves tanítási gyakorlattal rendelkezett, de még mindig minden órájára részletes vázlatot készített. A tanítási anyag a „kisujjában” volt ugyan, de szükségét érezte a tervezésnek, mert minden osztályközösség és azon belül is egyes gyerekek tanítása más-más módszert igényelt. Otthon az óráit gondolatban mindig le is vezette. A tanításra való felkészülés naponta három-négy óráját foglalta el, s még ugyanennyit töltött a gyengébbek ingyenes korrepetálásával, a lakásában. Ezen kívül német és angol nyelv tanítását is vállalta. Édesapja ugyanis Németországból származott,

ezért a német a második anyanyelve volt. Gyönyörű írásával vezetett osztálynaplói követendő mintául pedagógusok számára. Igényességet sugárzott környezetében külsejével is. Mindig maga készítette frizuráját: naponta csavarással alakította a kívánt formára.

Piroska néni kétarcú egyéniség. Pedagógus és festőművész is egy személyben. Nem véletlen ez az egybeesés. A pedagógia is művészetnek tekinthető: a katedrára lépő tanító a színész, a nézőközönség pedig a gyereksereg. Úgy kell „játszania”, hogy mindig figyeljenek rá és elhiggyék, amit mond. A festőművész az ecsetvonások nyomán kibontakozó formákkal és színekkel hiteti el gondolatait. Piroska néninek mindkettő sikerült az életben, amely gazdag érzelmi világának és a génjeiben bevésődött üzenetnek köszönhető.

Édesanyja kiválóan festett, öccse és ő örökölték tehetségét. Kilenc éves korában vette kezébe először az ecsetet. Azóta több tucat képet készített. Munkáiban a természet szépségeit örökítette meg, elsősorban tájképeket és csendéleteket alkotott. Lakóhelye, a Fő utca is megihlette őt 1969-ben. (Lásd a 2. oldalon!) Festményeiből már csak néhány maradt meg, sokat elajándékozott belőlük. 1971-ben az Erdi Nagy Balogh János Képzőművészeti Körben állították ki képeit nagy sikerrel.

1998-ban kapta meg aranydiplomáját a Zsámbéki Tanítóképzőben rendezett ünnepségen.

– Nagyon szeretem a gyerekeket, nagyon hiányoznak. Szívesen visszamennék tanítani, ha hívnának. Irigylkedve figyelem ablakomon át a regelenként munkába induló embereket. Boldog az az ember, aki még dolgozhat – mondja szomorú szemmel a 88 éves Piroska néni, mert nagyon egyedül érzi magát. A magányt minden embernek nehéz elviselni, de különösen annak, akit egész életében nyüzsgés vett körül, gyerekszivaj és kacagás töltötte be napjait. Hosszú életének bizonyára az a legfőbb titka, hogy minden percét lekötötte a munka, a másokkal való törődés. A tenni akarás fűtötte, töltötte fel újra és újra energiával, és adott neki erőt a további feladatok megoldásához.

Lélekben még mindig fiatal. Elárulja szemének csillogása, amikor megidézzük az eltelt évek szép emlékeit. Köszönjük áldozatos munkáját, és kívánjuk, hogy még sokáig maradjon közöttünk egészségesben.

D. Gergely Istvánné